

De Heemstedse politiek over cultureel erfgoed

In verband met de aanstaande gemeenteraadsverkiezingen op 21 maart heeft het bestuur van de HVHB de politieke partijen in Heemstede een aantal stellingen / vragen voorgelegd met betrekking tot lokaal cultureel erfgoed. Het zijn thema's die onze vereniging en onze leden ter harte gaan en die ook zijn opgenomen in ons Beleidsplan 2018-2021.

Het is verheugend om te constateren dat alle partijen graag bereid waren mee te doen. Het bestuur heeft de antwoorden letterlijk overgenomen, en dus geen inhoudelijke redactie gepleegd. Het gaat ons er louter om de lezers van *HeerlijkHeden* te informeren over de standpunten van de partijen op het gebied van cultureel erfgoed.

Jaap Verschoor, voorzitter

Vragen en stellingen

- 1** Onze partij erkent dat Heemstede buiten de groene gebieden vrijwel vol is en dat er nauwelijks plek is om nieuwe woningen te bouwen.
- 2** Drie groene gebieden staan op dit moment ter discussie om te bebouwen: zuidstrook Hartekamp, een deel van het Manpadslaan-gebied en Meer en Bosch (SEIN-terrein). Vier vragen hierover.
 - Het plan van de Stichting Manpadslaan-gebied moet toegevoegd worden aan de verkenningen die Bureau Rho heeft opgesteld en moet doorberekend worden.
 - Als er nieuwe bebouwing in het Manpadslaangebied komt, moet dat zo veel mogelijk in de noordoosthoek (hoek Rivierenbuurt / Herenweg), zodat de rest van het gebied niet aangetast wordt en open blijft. Deze bebouwing moet lager zijn dan de tennishal en het bedrijfsverzamelgebouw aan de Herenweg. Een en ander heeft als consequentie dat er ruimte is voor een beperkt aantal woningen.
 - Als er op de zuidstrook van de Hartekamp woningen gebouwd worden, moet daar een maximum van 15 aan gesteld worden en moeten vorm en uitstraling ervan passen bij het karakter van deze buitenplaats.
 - Als er in het nog op te stellen masterplan Meer en Bosch voorgesteld wordt woningen te bouwen, dan dient het gemeentelijk monument Lorentz de Haas Laboratorium als eerste ontwikkeld worden en dient het speelveld aan de Meerweg onbebouwd te blijven.

- 3** Volgens de opgave van de Metropoolregio Amsterdam (MRA) zouden er in de periode tot 2040 zo'n 250.000 à 300.000 woningen gebouwd moeten worden in de MRA, waarvan tot 2020 zo'n 8000 in Zuid-Kennemerland, en in 2020-2040 nog eens enkele duizenden. Hoeveel woningen zouden naar de mening van uw partij gebouwd moeten worden in Heemstede? En op welke plek? (ter vergelijking: Heemstede had op 8/9/2017 12.511 woningen).
- 4** Volgens het nieuwe regeerakkoord wordt er extra geïnvesteerd in cultureel erfgoed (<https://www.boekman.nl/cultuurnieuws/cultuur-het-regeerakkoord>). Heemstede zou dit voorbeeld moeten volgen door meer geld vrij te maken om eigenaren van gemeentelijke monumenten te steunen als zij hun pand willen opknappen of willen openstellen, bijvoorbeeld op Open Monumentendag.
- 5** Monumenten (stenen en groene) bepalen in belangrijke mate het aanzicht en karakter van Heemstede. Onderschrijft uw partij dit? Hoe denkt uw partij het cultuurbehoud, monumentenbesef en cultuureducatie in Heemstede te kunnen versterken en in samenwerking met welke maatschappelijke instanties?

De antwoorden

CDA

- 1** Het CDA wil binnen het kader van de te ontwikkelen omgevingsvisie meer ruimte creëren voor kleinere woningen binnen de bestaande bebouwde ruimte.
- 2** Manpadslaan: Het CDA wil een opwaardering van dit gebied naar een stuk natuur met mogelijkheden om te wandelen. Daarom vindt het CDA dat een deel van het Manpadslaangebied moet worden bebouwd om deze ontwikkeling mogelijk te maken. De inrichting van het hele terrein moet goed aansluiten op het Huis te Manpad en de Manpadslaan. Het CDA heeft begrip voor de volkstuinbezitters in het Manpadslaangebied; we zijn tegen gedwongen verplaatsing van hun tuin. De bollenschuur – een gemeentelijk monument – wil het CDA behouden.
 - Hartekamp: We hopen dat de Hartekampgroep samen met de bewoners (Bennebroek) en HVHB tot een passende inrichting komt. Uitspraken over aantallen woningen en vierkante meters doen er wat ons betreft niet toe, als het geheel maar passend is.
 - Meer en Bosch: Het is te vroeg om hier nu al uitspraken over te doen. We willen eerst het masterplan zien. En zoals gewoonlijk zullen we een optimaal compromis tussen de belangen van de eigenaar, de buurt en het historisch belang in het oog houden.
- 3** Zie stelling 1. (Wel meer woningen maar minder groot.) Bovendien wordt momenteel al veel meer regionaal gekeken naar dit vraagstuk. Ook de gemeente Haarlemmermeer speelt daarbij als buurgemeente een belangrijke rol.
- 4** We zijn niet voor het op voorhand geld vrij maken. Als er een concreet plan is moet er op dat moment voor dat plan geld vrijgemaakt worden. Kijk naar de aanpak m.b.t. de bibliotheek en de watertoren.
- 5** Voor het karakter van Heemstede is de historie van groot belang, maar de tijd gaat vooruit. Daarom wil het CDA werken aan een toekomst voor ons dorp die past in de 21e eeuw, met respect voor de historie.

D66

1 Als we kijken naar het aantal inwoners van de 388 gemeenten in Nederland, neemt Heemstede met 26.000 inwoners een middenpositie in. Maar als we kijken naar het aantal inwoners per vierkante kilometer is Heemstede met een 22ste plaats dicht bevolkt. En dat terwijl slechts de helft van ons grondgebied bebouwd is. D66 wil die andere helft – die het groene karakter van Heemstede zo sterk bepaalt – goed beschermen. Mede dankzij D66 is dit uitgangspunt sinds vorig jaar opgenomen in de bestemmingsplannen voor de groene gebieden, en mag alleen onder zeer strenge voorwaarden beperkte bebouwing worden toegestaan indien die ten goede komt aan het in stand houden van de groene uitstraling van het gebied. Veel bouwprojecten die daaraan niet voldeden zijn hierdoor afgewezen.

2 Bouwen in groene gebieden is alleen mogelijk als aan de nieuwe, strenge voorwaarden wordt voldaan. Vervangende bebouwing is vaak een minder groot probleem, zoals bij de zuidstrook van de Hartekamp. Zeker als die bebouwing minder omvangrijk wordt dan wat er nu staat. Maar in dit geval is de juridische situatie erg complex, en blijkt de eigenaar aanzienlijk méér te mogen bouwen dan er nu staat. Om dat achteraf te gaan verbieden zal bestuurlijk gezien niet consistent overkomen en kan de gemeente forse afkoopsommen kosten. D66 zet daarom in op goed overleg met alle betrokken en ziet liever geen overschrijding van het huidige bouwvolume.

Wat het Manpadslaangebied betreft, heeft D66 anderhalf jaar geleden het woningbouwproject weten te stoppen. Anders was de bouw van minimaal 20 villa's nu begonnen op de helft van het terrein, en waren wellicht de onderhandelingen begonnen voor bebouwing op de andere helft. D66 wil een aanpak van het gehele terrein, en dat proces is nu in gang gezet. D66 wil er een openbaar natuurgebied van maken: maximaal groen met zoveel mogelijk draagvlak bij eigenaren en belanghebbenden. Die inzet is belangrijker dan vooraf bepaalde bouwlocaties uit te sluiten of aan te wijzen. Een inrichting waarbij uit landschappelijke oogpunt het middegebied zo open mogelijk blijft, spreekt ons het meest aan.

3 Het is een misvatting om te denken dat de 'woningbouwopgave' ook een 'woningbouwverplichting' is. Er kan weliswaar druk worden uitgeoefend, maar Heemstede zal zélf bepalen of en in welke mate het gaat voldoen aan woningbouw wensen. Dat zal in goed overleg met de regiogemeenten plaatsvinden. Maar duidelijk is dat D66 de groene gebieden van Heemstede niet wil opofferen voor woningbouw: wat groen is, moet groen blijven. De mogelijkheden voor nieuwbouw in Heemstede zijn dus zeer beperkt. Vervangende bouw is wel mogelijk.

4 In navolging van het landelijke beleid, zouden eigenaren van gemeentelijke monumenten gesteund moeten worden als zij hun pand willen opknappen of willen openstellen. Dat

kan bijvoorbeeld door de gemeente de communicatie daarover te laten verzorgen. Als het extra kosten voor de monumenten meebrengt, zou onderzocht moeten worden of daar fondsen voor kunnen worden vrijgemaakt.

5 D66 wil zich sterk maken voor het bevorderen van kennis over en belangstelling voor de geschiedenis van Heemstede. D66 hecht daarom ook grote waarde aan cultuureducatie. Dat kan door middel van voorlichting en door openbare ruimte en menskracht beschikbaar te stellen voor evenementen en activiteiten. Monumenten bepalen in belangrijke mate het aanzicht en karakter van Heemstede en moeten adequaat beschermd worden. Dat kan doordat ze als landelijk monument zijn aangewezen of doordat ze op de gemeentelijke monumentenlijst staan. Hiermee worden gebouwen die historisch, stedenbouwkundig of architectonisch van betekenis zijn goed beschermd. Over al dit soort zaken is de Historische Vereniging Heemstede Bennebroek wat D66 betreft een hele belangrijke partner die we graag betrekken.

GroenLinks

1 We erkennen dat Heemstede buiten de groene gebieden vrijwel vol is en er nauwelijks plek is voor nieuwe woningen. Wij vertalen dat als volgt: 'Er wordt niet gebouwd in het groen, tenzij dit ecologische meerwaarde heeft.'

2 De wens om het plan voor een natuurpark door te rekenen, is ook de wens van GroenLinks. Inmiddels wordt daaraan gewerkt, hoewel het een slechte zaak blijft dat de financiële berekeningen nog steeds geheim zijn. Zo wordt het heel moeilijk en ondoorzichtig voor de stichting om de financiering verder te onderbouwen en uit te werken.

We zijn nog niet zover om nu al vast te stellen dat nieuwe bebouwing in het Manpadslaangebied zo veel mogelijk in de noordoosthoek moet komen. Wij kijken naar het geheel volgens het zogenoemde model 2 dat enige bebouwing mogelijk acht aan zowel zuid- als noordzijde. Maar die moet minimaal zijn, anders zien wij geen ecologische meerwaarde. Eventuele bouw aan de noordzijde graag aansluiten bij de tennishal en het bedrijfsverzamelgebouw daar. Dus niet bouwen op het speelveld bij de Linge.

- GL is kritisch t.a.v. bouwen op zuidstrook Hartekamp. Wij zullen de plannen toetsen aan ecologische meerwaarde; ze moeten passen t.o.v. de cultuurhistorie en het huidige gebruik. Er zijn kansen voor meer groen. Alleen daarom al moeten bouwvolume en footprint flink kleiner worden t.o.v. wat nu mogelijk is volgens huidige bestemmingsplan en volgens de vrijstelling die Hartekamp claimt te hebben.

- Mee eens dat eerst het Lorentz de Haas Laboratorium ontwikkeld wordt en dat speelveld Meerweg onbebouwd blijft. Wij zien kansen een groene zone te creëren dwars over het terrein van Meer en Bosch, waar ook gewandeld kan worden.

3 Voorlopig zijn er nog enkele grote en wat kleinere bouwprojecten in voorbereiding of in uitvoering, zoals Havendreef, Slottuin en Spaarnelicht. In totaal zo'n 300 woningen. Daarna houdt het wel zo'n beetje op. GroenLinks zet daarom onder meer in op:

- verduurzaming van bestaande woningen, zodat in 2040 alle woningen van het gas af zijn en heel Heemstede klimaatneutraal is;
- betaalbare woningen voor één- of tweepersoonshuishoudens (jongeren / ouderen); en gemengde woonvormen, bijvoorbeeld door opsplitsen van woningen mogelijk te maken, door woongroepen te stimuleren, door kantoren, bedrijventerreinen of winkelpanden om te zetten tot woningen of een combinatie wonen/werken. Met de ondernemers en inwoners willen we werken aan de ombouw van het industrieterrein Cruquiusweg naar een meer gemengde bestemming.

4 Wij geven meer prioriteit aan verduurzaming van de woningen. Als er kansen zijn of een tekort dreigt voor een mooi project, dan moet de gemeente als het even kan bijspringen. Zoals recent met een subsidie voor het renoveren van de Oude Kerk en een bijdrage aan het realiseren van appartementen in een gerenoveerd monumentaal pand aan het Wilhelminaplein. GroenLinks streeft naar meer openbaar toegankelijk groen i.o.m. de eigenaren van landgoederen (bijvoorbeeld Berkenrode).

5 Als partner hierin ziet GL natuurlijk als eerste de HVHB. Daarnaast de eigenaren van landgoederen en monumenten. Verder zijn er veel vrijwilligers actief in de groene gebieden, zoals Kom in mijn Tuin, in wandelbos Groenendaal, de kinderboerderij en Park Meermond. Die vrijwilligers willen we ondersteunen. Prioriteit voor GL ligt bij groene initiatieven en het buurtrecht. Hierbij krijgt een groep bewoners de mogelijkheid om taken van de gemeente over te nemen als ze denken dat ze deze effectiever en beter kunnen uitvoeren of als het beter voor de buurt is. Daarmee krijgen bewoners meer zeggenschap over hun directe leefomgeving. Er komt een fonds om dergelijke buurtinitiatieven te ondersteunen.

HBB

1 Onze gemeente is dichtbevolkt. Er zijn 2916 inwoners per km² (plek 22 van 388 gemeenten in Nederland). Dankzij de landgoederen en groene gebieden (in privaat eigendom) die bijna de helft van het groen van Heemstede innemen, staan we niet hoger op de ranglijst van meest dichtbevolkte gemeenten van Nederland. Open delen waar nog eventueel woningbouw kan plaatsvinden zijn minimaal, zo niet afwezig. HBB is van mening dat verdere verdichting dan ook niet meer mogelijk én wenselijk is. Dit gaat namelijk ten koste van groene gebieden en de leefbaarheid van ons dorp. Verdere verdichting van Heemstede zal bovendien ook zorgen voor nog meer verkeer; onze infrastructuur kan dit niet meer aan. Wat HBB betreft dient het regionale woningtekort vanaf nu in de regio te

worden opgevangen. Heemstede kan dat niet verder opvangen.

2 Manpadslaangebied: Eens met stelling. Maar nog belangrijker is dat er openheid komt over de benodigde financiële middelen.

Iedere hoek van het gebied stuit op mogelijke bezwaren van belanghebbenden. Daarbij moet ook afgewogen worden over welke aantallen of welke bouwvolumes we spreken. Op voorhand, zonder alle mogelijkheden te overzien hier een antwoord op geven, is niet mogelijk.

- Hartekamp: HBB is van mening dat vorm en karakter én volume moeten passen bij het karakter van de buitenplaats. Nieuwe bebouwing mag niet de historische waarde wegdrukken of aantasten. Of er binnen die kaders 5, 15 of 20 woningen passen is wellicht minder relevant.

- Meer en Bosch: HBB hecht grote waarde aan gemeentelijke monumenten. Wat HBB betreft moet de gemeente zich harder maken om deze Heemsteedse parels te beschermen. Verder zien we dat ruimte voor spelen steeds meer wordt beperkt. Bouwen op speelvelden is wat HBB betreft niet aan de orde.

3 Zie vraag 1. Er zijn geen grote gebieden in Heemstede waar nog gebouwd kan worden.

4 Zie ook vraag 2: HBB hecht grote waarde aan gemeentelijke monumenten. Wat HBB betreft moet de gemeente zich harder maken om deze Heemsteedse parels te beschermen. Op dit moment is al een beperkte subsidie beschikbaar. Wij vinden dat er een inventarisatie moet komen van alle monumenten en hun bouwkundige status, met daarbij een plan van aanpak voor behoud in overleg met de eigenaren. Zo hebben we ook meer grip op knelpunten en kan de gemeente eerder ingrijpen bij een calamiteit.

5 HBB is en blijft nog steeds van mening dat het aanmerken van beschermd dorpsgezicht voor bepaalde wijken en straten in Heemstede mogelijk moet zijn. Daarnaast hebben we ons ingezet voor villagemarketing. Dit is wat ons betreft nadrukkelijk niet alleen bedoeld om alleen onze winkelstraat op de kaart te zetten, maar juist alle facetten die onze gemeente te bieden heeft. Door een gemeenschappelijk platform te creëren waar alle activiteiten en bezienswaardigheden aan bod komen die Heemstede te bieden heeft, kunnen nieuwe interesses aangewakkerd worden.

De door de historische vereniging opgestelde canon van Heemstede en het lesprogramma zou wat HBB betreft ook meer onder aandacht bij scholen moeten komen. Het is een goede manier om kinderen historisch besef bij te brengen, vanwege de nabijheid. Het wereldbeeld van kinderen groeit met ze mee, van eerst heel klein naar het grotere geheel.

PvdA

1 Eens. Toch moeten we blijven kijken naar mogelijkheden van binnen-dorpse verdichtingen (bijv. De Posterij) en naar de randen van enkele groene gebieden (bijv. Kennemerduin,

Manpadslaangebied). In die randen is wellicht nog een evenwicht te vinden tussen behoud van groen en beperkte betaalbare en duurzame woningbouw.

2 Manpadslaangebied: Gebied geschikt maken voor beperkte natuurrecreatie, met beperkte, duurzame en sociale woningbouw met respect voor de ecologische waarden van het gebied.

- Hartekamp: PvdA volgt de planontwikkeling rond de Hartekamp kritisch, omwille van omwonenden en het aanzicht van het historisch landgoed.

- Meer en Bosch: Eerst het Masterplan voor het hele gebied afwachten en dan pas kijken wat passend is.

3 Deze vraag is niet te beantwoorden. Heemstede heeft zeer beperkte bouw mogelijkheden (behoudens Slottuin, verdichting en eventueel een industrieterrein), dus het is eerder de vraag hoe de gemeente haar invloed kan uitoefenen op de MRA en de provincie om een passerende bijdrage aan het woningtekort af te spreken.

4 Meer geld voor behoud van het cultureel erfgoed (als behoud van historie) moet altijd afgewogen worden met gewenste investeringen (in de toekomst). De status van het Heemsteeds cultureel erfgoed is goed, mede dankzij de inzet van de gemeente en HVHB.

5 Eens, in ons verkiezingsprogramma schrijft de PvdA: 'De PvdA wil samen met de Historische Vereniging Heemstede-Bennebroek meewerken aan behoud van het cultureel en monumentaal erfgoed in Heemstede, ondersteuning van eigenaren van monumenten dient gepaard te gaan met vereisten van duurzaamheid.'

VVD

1 Ja, dat erkennen we. Daarom zien wij de noodzaak om op andere manieren over wonen te gaan nadenken. Innovatieve concepten die wonen in onze omgeving toch mogelijk maken. Bijvoorbeeld tiny houses die passen binnen de omgeving en duurzaam zijn voor milieu en portemonnee. Innovatieve woonconcepten bieden kansen voor starters of voor mensen die bewust vrij van milieu en financiële lasten willen leven.

2 Manpadslaangebied: De uitgangspunten van de Stichting komen in onze ogen voor een groot deel overeen met de optie 'groen casco zonder bebouwing', zoals door het College onderzocht. Het plan kan echter niet als oplossing gehanteerd worden. Er is geen pot geld om de grondeigenaren uit te kopen. Ook niet uit toekomstige inkomsten van verkoop van Eneco-aandelen, zoals geopperd. Er ligt nu een heldere visie voor het gebied met het realisme dat een klein gebied bebouwd gaat worden.

De grondeigenaren hebben een sleutelrol. Dat onderschatten veel partijen, inclusief het College, misschien wel. Omdat er zoveel belangengroepen zijn is het belangrijk de verwachtingen realistisch te houden. We werken aan de wens

om een groot groen open Manpadslaangebied te (be)houden met zichtlijnen op historische objecten. Om dat te realiseren willen we dat het College verder werkt aan een gedragen plan met bouwoplossingen, die een klein gebied behelzen met creatieve, duurzame en innovatieve woningen – passend in de omgeving en het groen en met ruimte voor vooruitstrevende ontwerpen.

- Ook bij Hartekamp en Meer en Bosch zeggen we: creatieve, duurzame en innovatieve woningen – passend in de omgeving. Bij de Hartekamp geldt tevens dat gemaakte afspraken niet van tafel geveegd kunnen worden. Anders is het niet óf er planschade komt, maar hoeveel. Dus ook weer verwachtingen managen. De zuidstrook kan prima ingevuld worden met inspirerende en gedragen bouwplannen.

3 Een aantal noemen is een onmogelijke opgave. Zaak is dat alle partijen, inclusief de buurgemeenten binnen de MRA waar relatief meer bouwruimte is, zich bewust worden van deze bouwopgave. Voor Heemstede geldt dat 50% bestaat uit Landgoederen en Groene Gebieden. Dit moet zo blijven: Heemsteeds groen blijft groen.

Er is in Heemstede geen ruimte voor grootschalige nieuwbouw. Daarom liever geen nieuwbouw, alleen als het echt niet anders kan en dan bij voorkeur herbestemen van huidige bebouwing.

Als nieuwbouw de laatste optie is, dan omarmen wij design-oplossingen van architecturale waarde. Maar wat we ook gaan bouwen in Heemstede, er blijft een tekort. Meer innovatie, visie en creativiteit moeten we zeker inzetten, want je kunt niet uitgaan van de hoop dat alle woningen in de poldergemeenten worden gebouwd.

4 Voor private objecten bestaan diverse regelingen voor monumenten. Niettemin omarmen wij een discussie over monumenten in Heemstede. Per geval kunnen we besluiten of een object van zo'n culturele waarde is dat het behouden moet worden, waar openstelling voor bezichtigingen dan tegenover staat. Een voorbeeld is de Oude Kerk waar de VVD gekozen heeft te helpen bij een renovatie. Het is immers een breed publiek dat van het culturele gebruik van de Oude Kerk geniet. Samenwerking/matching met private partijen omarmen wij bij monumentenbehoud.

5 Ja, dat onderschrijven we. Educatie over monumenten is belangrijk. Door objecten en monumenten in de nabije leefomgeving te gebruiken in cultuur- en geschiedenisonderwijs wordt kennis levend en rijzen nieuwe vragen bij Heemsteedse kinderen om meer te willen weten.

Op onze scholen wordt al veel gedaan aan cultuureducatie. De kwaliteit ligt hoog. De VVD wil graag dat de wethouder onderwijs in overleg gaat met de schoolbesturen over voldoende middelen voor cultuureducatie. Met samenwerkingsverbanden die hiervoor mogelijkheden zien, gaan we graag in gesprek. Mogelijk de HVHB zelf ook. Toch is het aan de partijen zelf om hiertoe initiatief te ondernemen.